

STANOVISKO SH ČMS

K PROVÁDĚNÍ POŽÁRNÍCH PREVENTIVNÍCH PROHLÍDEK V OBCI

Vykonávání požárních preventivních prohlídek (dále jen „prohlídky“) neupravuje v současné době žádný právní předpis. Tím ovšem není řečeno, že jsou takové prohlídky nezákonné. Z uvedeného vyplývá, že prohlídky lze provádět např. jako součást preventivně výchovné činnosti občanského sdružení působícího na úseku požární ochrany, zpravidla Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (dále jen SH ČMS) podle ustanovení § 75 odst.1 písm. d) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o požární ochraně“). Prohlídky lze provádět v obytných domech fyzických osob (tj. občanů) a to nejen ve sklepech, kůlnách, garážích, půdách apod., ale i v bytových prostorách a v drobných provozovnách živnostníků (truhlárny, prodejny, hospody, autoopravny apod.)

Vstup do soukromých objektů nebo provozoven nelze vyžadovat, vždy je nutný výslovný souhlas uživatele (majitele) bytu, rodinného domu, provozovny apod.

Je potřebné mít na paměti, že **vstup do bytových prostorů domů** (ke kterým náleží např. půda, schodiště, místnosti v bytě, sklepy, prádelna, garáž, kůlna, dílna, kotelna, sklad paliva a podobné místnosti, které občan „provozuje“ při užívání svého majetku nebo pronajatých prostorů) **lze uskutečnit pouze s výslovným souhlasem vlastníka nebo uživatele těchto prostorů a za jeho fyzické přítomnosti. Vstup nelze vynucovat. Odepření vstupu do bytových prostorů, provozovny apod. vlastníka nebo uživatele je nutné respektovat a nelze jej ani postihovat.**

U provozoven živnostníků (právnícké osoby) je dále potřebné mít na paměti, že v prostorách, kde provozují svoji činnost, vykonává na základě ustanovení § 35 zákona o požární ochraně, státní požární dozor příslušný hasičský záchranný sbor kraje. Tím není vyloučena možnost provedení požární preventivní prohlídky.

Dojde-li k dohodě (tzn., že s provedením prohlídky je vysloven souhlas nebo je dokonce ze strany občana nebo živnostníka vyžádána), doporučuje se, aby kontrolní skupina byla vybavena předtiskem písemného prohlášení s textem, který bude jednoznačně uvádět, že kontrolovaná osoba s provedením preventivní prohlídky souhlasí a nemá proti jejímu provedení v příslušném rozsahu námitek.

Dále uvést jméno a příjmení kontrolované osoby, adresu stálého bydliště, adresu místa, kde je prohlídka vykonána a datum jejího provedení. Prohlášení je potřebné opatřit podpisem kontrolované osoby.

U soukromých osob (občanů, tj. fyzických osob) lze v zásadě kontrolovat jen povinnosti, které jsou uvedeny v ustanovení § 7 odst. 1) a 2), § 17 odst. 1) písm. a), b), c), d), e), f) a i), případně odst. 2) a odst. 3) písm. a) až f) a odst. 5) zákona o požární ochraně. Na ustanovení § 17 pak navazuje část druhá, oddíl devátý, § 42, § 43 a § 44 vyhlášky č. 246/2001 Sb. O stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (dále jen „vyhláška o požární prevenci“), kde jsou uvedeny některé podrobnosti zajištění požární bezpečnosti u fyzických osob (občanů).

Živnostníci jako právnické osoby plní povinnosti na úseku požární ochrany v mnohem širším měřítku a není účelné je v tomto stanovisku plně uvádět. K tomu doporučuji prostudovat zákon o požární ochraně.

Prohlídky doporučuji provádět nejméně ve dvou osobách, odborně způsobilých k takové činnosti. Při tom nemusí jít jen o členy sboru dobrovolných hasičů Vaší obce. Osoby, které prohlídky provádějí, by měli být slušně oblečeni (členové SH ČMS v hasičských uniformách), vystupovat slušně a důstojně a mít dostatečné odborné znalosti pro výkon takové činnosti v kontrolovaných objektech. K výkonu prohlídek by měli být **prokazatelně proškoleni** např. preventistou sboru (okrsku, příslušníkem prevence příslušného Hasičského záchranného sboru kraje) nebo odborně způsobilou osobou v požární ochraně (§ 11 zákona o požární ochraně) nebo by měli být sami nositeli odbornosti SH ČMS „preventista III. stupně“, „II. stupně“ popř. „I. stupně“ (odborně způsobilá osoba).

Při výkonu prohlídek by měli být členové skupin schopni prokázat se průkazkou člena sboru dobrovolných hasičů obce (dále jen SDH) spolu s občanským průkazem a **pověřením k provádění prohlídek**. Pověření by měl vystavit příslušný obecní úřad na základě dohody s místním SDH. V praxi to znamená, že obecní úřad by měl provádění prohlídek v obytných domech ve svém územním obvodu akceptovat. K tomu účelu by měl obecní úřad vést evidenci osob určených k provádění prohlídek a mít přehled o jejich odborné způsobilosti k provádění této činnosti.

Dále je potřebné mít na paměti, že **na členy skupin**, které provádějí prohlídky platí ustanovení § 89 zákona o požární ochraně tj. **povinnost mlčenlivosti** o skutečnosti, které v obecním zájmu nebo v zájmu zúčastněných osob mají zůstat utajeny před nepovolanými osobami. Povinnost mlčenlivosti trvá i po skončení

samotného výkonu, tj. i po splnění úkolu. O zproštění mlčenlivosti a jeho rozsahu rozhoduje ředitel HZS kraje.

O provedené prohlídce je žádoucí vyhotovit zápis ve dvou vyhotoveních. Jedno vyhotovení – originál – by měl dostat kontrolovaný občan (podnikatel), kopii si ponechá vedoucí skupin jmenovaných pro účely dané akce a uloží ho na obecním úřadu ve složce vytvořené k tomuto účelu. K zápisu **přiložit prohlášení o souhlasu občana (podnikatele) s provedením prohlídky** (viz níže). **V zápise z provedené prohlídky ani v ústním výroku na místě nelze ukládat termín k odstranění zjištěných závad! Vlastníkovi nebo uživateli lze pouze vysvětlit v čem kontrolní skupina spatřuje tu kterou závadu resp. Odchytku od žádoucího stavu, jak závadu nebo odchytku napravit a doporučit (!) termín nápravy. Tuto skutečnost pak uvést do zápisu. Formulář zápisu o požární preventivní prohlídce není k dispozici jako předtisk např. ke stažení z webových stránek SH ČMS nebo HZS. Je potřebné si ho pro vlastní potřebu vytvořit s respektováním výše uvedených zásad.**

Zápis o prohlídce by měl být dopředu připraven jako tiskopis s potřebnými předepsanými náležitostmi, jako jsou:

- hlavička vysílacího orgánu (název, sídlo, adresa, telefonní popř. faxové spojení, identifikační číslo apod.)
- jméno a příjmení členů skupiny provádějící prohlídku, příslušnost ke sboru dobrovolných hasičů nebo obci,
- datum provedené prohlídky,
- adresa kde je prohlídka prováděna,
- jméno a příjmení uživatele (bytu, domu, provozovny) – pozn.: uživatel není vždy majitel,
- jméno a příjmení majitele (bytu, domu, provozovny) a jeho adresa,
- přesná identifikace míst, které byly předmětem výkonu prohlídky, (např.: kuchyně, obývací pokoj, dětský pokoj, kotelna, sklad uhlí ve sklepě, místnost číslo, půda, sklad apod.)
- doporučuje se do zápisu předem uvést přehled povinností podle příslušných § zákona o požární ochraně a vyhlášky o požární prevenci a ke každé položce ponechat určitý počet řádků pro popis skutečně zjištěného stavu. Vždy by měl být objektivně a způsobem nevzbuzujícím pochybnosti popsán skutečný zjištěný stav věci. Při zjištění závady (odchytky od předepsaného stavu) by mělo být vždy uvedeno, které ustanovení zákona je porušováno, (např. při skladování propan butanové láhve v garáži je to § 17 odst. 1) písmeno a) zákona o požární ochraně).
- Současně by za každou předem vypsanou povinností a popisem zjištěného stavu měl být další potřebný počet prázdných řádků nadepsaný slovy:

„doporučení k odstranění nedostatků“. Sem by mělo být zapsáno jak a čím lze dosáhnout nápravy zjištěné závady, např. „odstranit záložní propan butanovou láhev z garáže a dále ji skladovat jen na volném, přístupném a větratelném místě podle zásad uvedených v ustanovení § 44 odst. 6) vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci“.

- Zápis by měl být s majitelem nebo uživatelem projednán, tj. skupina by měla majiteli či uživateli nechat nahlédnout do provedeného zápisu a vyzvat jej, aby se ke zjištěnému stavu vyjádřil např. slovy „souhlasím se zjištěným stavem“. Po té by měl být zápis opatřen podpisy všech zúčastněných stran: majitelem či uživatelem a členy skupiny, provádějícími prohlídku.
- Záписы musí být uloženy tak, aby nemohly být předmětem zájmu nepovolaných osob (rodinnými příslušníky kontrolujících, ostatních členů sboru dobrovolných hasičů, třetími osobami apod.). Uložení zápisů se doporučuje provést na obci (viz. výše).
- Záписы musí být evidovány a podléhají skartačnímu řádu.
- Při provádění další prohlídky (např. po uplynutí doby 1 roku) by měla mít kontrolní skupina k dispozici předchozí zápis tak, aby byla schopná posoudit, zda došlo k nápravě zjištěných nedostatků nebo závadný stav trvá.

Při provádění prohlídek je potřebné vždy **vycházet ze stavební dokumentace ověřené příslušným stavebním úřadem a kolaudačního rozhodnutí**. Pro praktické provádění preventivního dohledu to znamená, že při dohledu mohou být spolehlivě identifikovány prostory ve stavebním objektu a k čemu byly zkolaudovány (např. garáž nemůže být využívána jako dílna, sklad apod.) a tím i možnost uplatnění příslušných zásad požární bezpečnosti, které se na ně vztahují. Na nutnost předložení těchto dokumentů při prohlídce je potřebné, nejlépe v předstihu, upozornit kontrolované osoby (např. vyhlášením v místním rozhlase, upozorněním na vývěsce obecního úřadu apod.).

Sbory dobrovolných hasičů by se měly v rámci preventivně výchovné činnosti, kterou má SH ČMS zakotvenou v ustanovení § 75 odst. 1) písm. d) zákona o požární ochraně, věnovat vysvětlování zásad požární bezpečnosti při užívání tepelných spotřebičů, skladování hořlavých látek, používání otevřeného ohně a, v neposlední řadě, i užívání stavebního objektu podle schválené stavební dokumentace a kolaudačního rozhodnutí.

Členové SDH, zejména preventisty, (nositelé odbornost preventista SH ČMS), by měli vysvětlovat užitečnost a zásady instalace autonomních hlásičů kouře popř. hlásičů oxidu uhelnatého, podle zásad nově vydané vyhlášky MV ČR č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, která nabyla účinností dnem 1. července 2008. Stejně by měli postupovat při vysvětlování

vhodností instalace přenosných hasicích přístrojů, druhu a požadované hasicí schopnosti v obytných domech, garážích, skladech, dílnách apod. a to nad rámec povinné instalace, která z vyhlášky č. 23/2008 Sb. Vyplyvá, tj. i pro stavby starší a nejen pro stavby zahajované po nabytí účinnosti citované vyhlášky.

Zjištěné závažné porušení zásad požární bezpečnosti u občanů se doporučuje konzultovat s oddělením prevence příslušného HZS kraje. **Závažné zjištění porušení povinností u právnických osob (živnostníků, tj. podnikatelů) je potřebné písemně nahlásit příslušnému orgánu státního požárního dozoru – HZS kraje.**

Závěrem upozorňuji, že provádění prohlídek je citlivou a náročnou činností a vyžaduje pečlivou přípravu a proškolení všech kteří budou prováděním prohlídek pověřeni. Současně je potřebné dodržet administrativní náležitosti, které jsem v předchozích odstavcích orientačně popsal.

Provádění požárních preventivních prohlídek není výkonem státního požárního dozoru podle ustanovení § 31 zákona o Požární ochraně a nelze uplatňovat postih podle § 78 téhož zákona. To může pouze jen HZS kraje při výkonu státního požárního dozoru v přesně vymezených případech a předepsaným postupem.

Toto stanovisko je převzato od:

Ing. Jana Majera
Vedoucího Ústřední odborné rady prevence
SH ČMS